

rència a l'evolució dels ibers, Caro Baroja creu en l'«actividad colonizadora con focos locales, bien sea de pueblos semíticos, bien sea de pueblos mediterráneos de origen vario» (pàg. 77). En l'anomenada cultura d'Almeria (cultura protoibèrica) caracteritzada pels vasos campaniformes, el coure, etc., ja Siret creia en l'activitat d'un poble vingut d'Orient, i Bosch i Gimpera, que creu que el vas campaniforme es formà a la vall del Guadalquivir (*Etnologia de la Península Ibérica*, Barcelona 1932, pàg. 77), admet en diversos llocs l'arribada d'un poble o d'elements forasters (*op. cit.*, pàgs. 97, 146, 151). Cal que afegim que, fins ara, el gran enigma era l'origen del basc, car aquesta llengua pirenaico-caucàsica no és la llengua originària del poble basc, de raça pirinenca i molt diferent dels caucàsics.

Quin és el resultat de tot això? Almenys, una nova teoria per a explicar els fets etnogràfics i lingüístics, i potser una base més sòlida, car actualment i mercès a les recerques del Sr. Hubschmid, podem fixar uns resultats arqueològics i lingüístics que es completen mútuament. Els pobles capsians del nord d'Àfrica i de la Península Ibèrica són els portadors dels «elements eurafricans» de Hubschmid. L'evolució de la cultura d'Almeria és deguda a l'arribada d'un poble caucàsic que tenia el seu punt d'origen a l'Àsia Menor (cf. el nom Ἰβηρες; al Caucas) o a Grècia i que passà per Itàlia i Sicília, Sardenya i Còrsega abans d'arribar a Andalusia. Probablement aquest poble caucàsic fou absorbit o assimilat amb el temps per la població capsiana (d'origen africà), però deixà la seva llengua i alguns trets essencials de cultura (vas campaniforme, ús del coure, etc.) als almerians, que són per consegüent un poble barrejat. A conseqüència de l'expansió d'aquest poble vers el nord-est i l'oest (i probablement fins i tot el nord-oest) es propagaren els idiomes ibèrics (que no eren uniformes sinó diferenciats ja per la influència dels diversos substrats) i la cultura dels ibers propis (a l'est) i la de Tartessos. La darrera resta hispano-caucàsica conservada avui és el basc, l'idioma hispano-caucàsic adoptat pels bascons i altres tribus. Una part del que hem considerat elements ibèrics del basc no són elements ibèrics, sinó eurafricans. Aquests són els resultats que crec que hem de treure de la important obra del Sr. Hubschmid. D'ara endavant, qui vulgui ocupar-se de la prehistòria material o lingüística de la Península Ibèrica o de la Romània occidental no pot prescindir d'aquesta nova i valuosa publicació, que obre nous horitzons.

Wilhelm GIESE

AURELIO RAUTA: *Gramática rumana*. Prólogo de CÉSAR REAL DE LA RIVA. Universidad de Salamanca: Colegio Trilingüe, 1947. 490 pàgs. («Tesis y Estudios Salmantinos», IV.)

El Sr. Aurelio Rauta, partint d'unes lliçons professades a la Universitat de Salamanca durant el curs 1945-1946, va escriure aquesta gramàtica, destinada als lectors espanyols. Naturalment, no conté novetats doctrinals en la gramàtica romanesa, ans al contrari, el seu autor es declara àmpliament deutor de totes les gramàtiques d'aquesta llengua, sobretot de la de Iorgu Iordan.

La part gramatical pròpiament dita (pàgs. 17-259) conté un capítol dedicat a la fonètica, catorze capítols de morfologia, un sobre la formació de mots i un

altre de sintaxi. Bé que creiem que, sens dubte, la morfologia romanesa necessita tanta atenció, no és menys cert que és insuficient el que hom diu sobre els sons i sobre la frase. S'imposa, doncs, el retret d'una manca de proporció en les parts de la gramàtica. Tot el tractat està concebut per a introduir el lector, no ja tan sols a la preceptiva gramatical de la llengua, sinó també en aquesta mateixa en la seva pròpia vida: comença amb indicacions bilingües, i després hi va predominant el romanès, àdhuc en els enunciats d'epígrafs i altres títols. Amb la mateixa finalitat trobem en el llibre un petit fragment de lectura a cada lliçó (d'on hom destaca el lèxic més nou), i tota la fraseologia de les converses habituals; això darrer l'acosta a un tipus de gramàtica pràctica, que, però, no acaba d'aconseguir, per tal com hi manquen, per a ésser-ho del tot, exercicis i la clau corresponent. Altrament, el to general del llibre és més aviat d'una gramàtica descriptiva superior.

A continuació hi ha una abundant antologia de textos (pàgs. 263-360). Encara que els textos antics i dialectals també hi són representats, hi predominen, amb una gran diferència, els autors moderns; la qual cosa ens sembla molt bé, atès el propòsit de l'autor. Queda, amb tot, molt a fer pel lector, en la interpretació del text, i hom hi hauria vist amb gust una anotació que li facilités la tasca.

Dos apèndixs (pàgs. 361-367) ens il·lustren sobre la dispersió dels romanesos pel món i sobre les infiltracions i colonitzacions forasteres dins la massa romanesa, i un mapa adjunt explica les solucions de continuïtat del seu domini lingüístic.

Segueix un lèxic romanès-castellà, que, força copiós (pàgs. 371-480), supleix el diccionari; hom hi ha indicat el plural dels substantius i el femení dels adjectius, que serien difícils de formar pels estrangers.

Una bibliografia breu — una sola pàgina — clou aquest interessant llibre. Al costat de llibres de gramàtica i de filologia romanesa — de Candrea, Iordan, Tikin, Weigand, Tagliavini, Puscariu, Lovera —, i de diversos diccionaris, hi viem citats, no sabem per què, el diccionari de l'Acadèmia Espanyola i la seva gramàtica.

A.-M. BADIA I MARGARIT

[MARCELINO MENÉNDEZ PELAYO]: *Antología de poetas líricos castellanos*. Edición preparada por ENRIQUE SÁNCHEZ REYES. Tomos I-X. Santander. Aldus S. A. de Artes Gráficas, 1944-1945. x+422 pàgs.; 434 pàgs.; 444 pàgs.; 424 pàgs.; 404 pàgs.; 400 pàgs.; 422 pàgs.; 468 pàgs.; 468 pàgs.; 630 pàgs. («Edición nacional de las Obras completas de Menéndez Pelayo», XVII-XXIV). — *Historia de la poesía hispano-americana*. Edición preparada por ENRIQUE SÁNCHEZ REYES. Tomos I-II. Santander, Aldus S. A. de Artes Gráficas, 1948. VIII+496 pàgs.; 494 pàgs. («Edición nacional de las Obras completas de Menéndez Pelayo», XXVII-XXVIII.)

I. — Dins la «Biblioteca Clásica» començà a aparèixer el 1890 una *Antología de poetas líricos castellanos* de Menéndez Pelayo que quedà interrompuda amb el volum XIII, publicat el 1908. L'autor deixà materials, en morir, per a un volum XIV, que havia de versar sobre Garcilaso de la Vega i que veié la llum,